

פסק בורר – האם סוף פסוק? / יאיר אלוני, עו"ד

אחד היתרונות הגדולים של הליך בוררות הוא היכולת לפתור סכסוכים מורכבים באמצעות הליך מהיר ויעיל כאשר הכרעה של בעל מקצוע אובייקטיבי מקצועי ומיומן יכולה לסיים את הסכסוך בין הצדדים, ללא הצורך בניהול הליכים ממושכים ויקרים בבית המשפט לפני שופט אשר לאו דווקא מבין את המהות העסקית או את השפה הרלוונטית. כך, למשל, שותפים להקמת עסק עשויים לקבוע בהסכם המייסדים כי במידה ויסתכסכו ביניהם, הם יביאו את הסכסוך להכרעת בורר שיכריע במחלוקת באופן בלעדי וסופי. עם זאת, לאחר שניתן פסק הבורר, עלול אחד הצדדים לסרב להשלים עם הכרעת הבורר ולהעלות טענות שונות המסתייגות ממנה. האם בית המשפט רשאי להתערב בפסיקת הבורר או לבטל את הכרעתו?

הדין הישראלי קובע, כי הסכם בוררות הינו הסכם בכתב בו הסכימו צדדים למסור לבוררות סכסוך שנתגלע ביניהם או שעשוי להתגלע ביניהם בעתיד. בעוד שנקודת המוצא היא כי לא ניתן לערער על פסק בורר, החוק מאפשר לצדדים לקבוע כי ניתן יהיה לערער על פסק הבוררות לפני בורר אחר ומשניתן פסק הבורר בערכאת הערעור, לא ניתן עוד לערער עליו.

בכל מקרה, ניתן במקרים מסוימים לפנות לבית המשפט בבקשה לביטול פסק הבורר בהתקיימות מקרים ספציפיים הקבועים בחוק כגון: הבורר פעל ללא סמכות או חרג מהסמכויות שניתנו לו לפי הסכם הבוררות; הבורר לא הכריע באחד העניינים שנמסרו להכרעתו ועוד. בתי המשפט נוטים שלא להתערב בדרך כלל בשיקול דעתו של הבורר, אך ככל שמתקיימים טעמים כבדי משקל המצדיקים ביטול פסק בורר, למשל במקרה של חשש למשוא פנים וניגוד עניינים, בית המשפט לא יהסס לעשות זאת.

נושא כזה עלה לדיון באפריל, 2022, בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו¹, אשר דן במקרה בו בורר קיבל על עצמו להכריע בסכסוך אשר מושתת על הסכם גישור שהושג חודשיים קודם לכן במשרדו בהליך גישור שהתנהל אצל שותפו. בית המשפט הורה על ביטול פסק הבורר מאחר שהציפיה מהבורר כי יצא נגד ההסכמות שבהסדר הגישור שנערך על ידי שותפו למשרד, הייתה חסרת סיכוי מלכתחילה. במקרה אחר שנדון בספטמבר, 2021², ביטל בית המשפט המחוזי בירושלים פסק בורר לאחר שהבורר הכריע בנושא התחשבנות כספיות בין הצדדים על סמך מסמך ההתחשבנות, שעורכו אינו ידוע, מבלי שהפעיל שיקול דעת עצמאי ומבלי שניתנה לצדדים אפשרות לחקור את עורך המסמך ולעמתו עם הנתונים שעמדו בבסיסו. בית המשפט קבע כי בורר אינו יכול להתייעץ עם צד שלישי בלי להודיע לצדדים עם מי התייעץ או איזו עצה ניתנה לו ומוטלת עליו החובה להפעיל שיקול דעת עצמאי במתן החלטתו.

עם זאת, לא כל טעות בפסק בורר תביא לביטול הפסק אלא רק במקרים חריגים. כך, מקרה שנדון בבית המשפט העליון בספטמבר, 2003³, עסק בביטול פסק בורר בסכסוך שנתגלע בין חבר באגודה שיתופית לאגודה ועסק בזכויותיו. בית המשפט העליון קבע אז, כי בית המשפט לא רשאי להתערב בפסק הבורר אפילו סבור הוא כי טעה טעות מהותית, בין עובדתית ובין משפטית, וגם אם על-פי תפיסתו הפעיל הבורר את שיקול-דעתו בצורה בלתי שקולה. יצוין, כי בשנת 2008 תוקן החוק באופן המאפשר לצדדים להגיש ערעור במקרים חריגים מסוימים אם קבעו ביניהם שהבורר יכריע בהתאם לדין המהותי וזאת רק אם נפלה בפסק הבורר טעות יסודית ביישום הדין הגורמת לעיוות דין.

לא כל טענה המועלת על ידי צד לבוררות תצדיק התערבות אוטומטית מצד בית המשפט או ביטול פסק הבוררות. התערבות בית המשפט לאחר מתן פסק בורר תהיה לרוב מוגבלת ומצומצמת לעילות הקבועות בחוק. מכל מקום, מאחר שקיימת חשיבות לאופן בו מנוסח הסכם הבוררות, שכן הצדדים הם אלה שמתווים את סמכויותיו של הבורר, חשוב להפעיל שיקול דעת מבעוד מועד ולהיוועץ בעורך דין המתמחה בעסקאות וביישוב סכסוכים על מנת שיבחן את נוסח תניית הבוררות וייתן המלצתו. מכל מקום, הליך בוררות הינו הליך משפטי לכל דבר ועניין לכן, קיימת חשיבות לליווי מקצועי על ידי עורך דין אשר יבטיח את זכויות הלקוח, שהוא צד לבוררות, ויבטיח נקיטת פעולות משפטיות במועד המתאים וללא כל שיהוי.

¹ עו"ד יאיר אלוני הינו שותף במשרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com) ועיקר התמקדותו בתחום האזרחי, ליטיגציה, מקרקעין, מכרזים ומשפט המינהלי. עו"ד אלוני מוסמך על ידי האפוטרופוס הרשמי להחתמה על יפוי כוח מתמשכים. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו. לפרטים נוספים: 03-6093609, או באמצעות הדואר האלקטרוני: afiklaw@afiklaw.com

² ת"א 19027-10-21 משה סטולר בע"מ ואח' נ' קים לוסינג'ון ייזום ובניה בע"מ ואח' (12.04.2022) - <https://he.afiklaw.com/caselaw/13683>

³ הפ"ב (י-ם) 19-10-2008 בית מדרש נבות לתורה באר אברהם (ע"ר) נ' משה שלום זלצמן (13.09.2022) - <https://he.afiklaw.com/caselaw/13691>

⁴ רע"א 3680/00 (מליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חסלאית בע"מ, פ"ד 605 (6) - <https://he.afiklaw.com/caselaw/13684>

Arbitration Award - Is it the End or just the Beginning?/ Yair Aloni, Adv.*

One of the great advantages of an arbitration proceeding is the ability to resolve complex disputes through a quick and efficient proceeding where the decision of a professional and skilled objective professional can end the dispute between the parties, without the need for lengthy and expensive legal proceedings in Court before a judge who does not necessarily understand the business aspects or the relevant language. Thus, for example, business partners may stipulate in the founders agreement that in the event of a dispute between them, they will raise it before an arbitrator who will exclusively and definitively decide it. However, once the arbitrator has granted the arbitration award, one of the parties may refuse to accept the arbitrator's decision and raise various contentions. Can a Court intervene in the award or overturn it?

Israeli law stipulates that an arbitration agreement is a written agreement in which the parties agree to solve any dispute between them, or that may arise between them in the future, through arbitration. While the starting point is that an arbitral award cannot be appealed against, Israeli law allows the parties to set that the arbitral award may be appealed before another arbitrator (and thereafter it can no longer be appealed again).

In any case, it is possible in some cases to apply to the Court for the revocation of the arbitrator's award specific set cases, such as: The arbitrator acted without authority or exceeded the power vested with him under the arbitration agreement; The arbitrator failed to decide on one of the matters submitted for his decision; and more. Courts usually tend not to interfere with the arbitrator's discretion, but as long as there are compelling reasons to justify the revocation of an arbitrator's award, such as of concern of bias or conflict of interest, the Court will not hesitate to do so.

Such a case was heard in April, 2022, before the Tel Aviv-Yafo District Court, where an arbitrator undertook to resolve a dispute based on a mediation agreement reached two months earlier in his office in a mediation proceeding conducted by the arbitrator's partner. The arbitrator's award was revoked by the Court because the expectation that the arbitrator will go against the agreements made by his office partner during mediation procedure held by him was hopeless to begin with. In another case heard in September, 2021, before the Jerusalem District Court, an arbitral award was revoked after the arbitrator's decision on financial settlements between the parties was based on a document, whose editor was unknown, without exercising independent discretion and without giving the parties the opportunity to cross examine the document editor. The Court held that an arbitrator cannot consult a third party without notifying the parties whom he consulted with or what advice was given and it is his duty to exercise independent discretion in making his decision.

However, not every error in an arbitral award will result in the revocation of the award and this will happen only in exceptional cases. A case heard in September, 2003, before the Supreme Court, dealt with a motion to revoke an arbitral award in a dispute between a member of a cooperative society and the society and dealt with his rights therein. The Supreme Court held then that a Court may not intervene in the arbitrator's award even if it believes that there is a material error, either factual or legal, and even if in the Court believes that the arbitrator exercised discretion in an ill-considered manner. Note, that in 2008 Israeli law was amended to allow the parties to appeal to the Court in certain exceptional cases where they agreed that the arbitrator will decide pursuant to the substantive law and only if the arbitrator has made a fundamental error in the application of the law which caused a miscarriage of justice.

Not every claim raised by an arbitration party will justify an automatic intervention by the Court or the revocation of the arbitration award. The intervention of the Court after an arbitral award was released will usually be limited to the grounds provided by law. In any case, as the manner in which the arbitration agreement is worded is important and because the parties are the ones outlining the arbitrator's powers, it is important to exercise discretion in advance and consult a lawyer specializing in transactions and dispute resolution so that such will review the arbitration clause and advise. In any case, an arbitration proceeding is a legal proceeding as any other and therefore, it is vital to be accompanied by an attorney who will ensure the client's rights and that legal actions are taken at the appropriate time and without any undue delay.

*Yair Aloni is a partner at Afik & Co., Attorneys and Notaries (www.afiklaw.com), emphasizing on commercial and civil law, including real estate, litigation, tenders and administrative law. He is certified in Israel for the execution of lasting powers of attorney. Nothing herein should be treated as a legal advice and all issues must be reviewed on a case-by-case basis. For additional details: +972-3-6093609 or at the e-mail: afiklaw@afiklaw.com